

V torek, četrtek in soboto
izhaja in velja v Mari-
boru brez pošiljanja na
dom za vse leto 8 gl. — k.
za pol leta . . . 4 „ — „
za četrt leta . . . 2 „ — „

Po pošti:

Za vse leto 10 gl. — k.
za pol leta . . . 5 „ — „
za četrt leta . . . 2 „ — „

Vredništvo in opravištvost
je v gosposkih ulicah
(Herrengasse) št. 117.

SLOVENSKI NAROD.

Oznaniša:
Za navadno dvostopno
vrsto se plačuje
6 kr., če se tiskane 1 krat.
5 kr., če se tiska 2 krat.
4 kr., če se tiska 3 krat.
veče pisemke se plaču-
jejo po prostoru.
Za vsak tisek je plačat-
kolek (stempel) za 30 k.
Kopirski se ne vračajo,
dopisi naj se blagovoljno
frankujejo.

Št. 112.

V Mariboru 22. decembra 1868.

Tečaj I.

Vabilo na naročbo.

Prvo leto obstanka in delovanja „Slov. Naroda“ se bliža h koncu. Po stari navadi vsega časopišja priporočja se „Slov. Nar.“ svojim naročnikom, da mu ne samo tudi v prihodnjem letu zvesti ostanejo, temuč da vsak izmed njih med krogom svojih znancev skuša pridobiti novih naročnikov našemu časopisu, torej se udeležuje javnega zastopanja in branitve svetih pravic slovenskega naroda; za katere mora biti vsak pravi rodoljub pripravljen sodelovati, kar je v njegovi moči.

Ene teh starih navad pak se ne bomo posluževali. „Slov. Narod“ namreč se bode sam hvalil. Z dobro vestjo lahko kažemo nazaj na svoje prizadevanje, in stavljamo č. gg. prejemnikom in bralcem na razsodbo, koliko smo skušali pregnati vsakako kvarno apatijo v delovanju za našo ljubljeno domovino, kako smo vedno le blagost narodovo pred očmi imeli, brez vseh ozirov na osebnosti po dobrem prepričanju za pravo spoznano pot kazaje.

In ker nas upanje navdaja, da nam bode v tem vsak za Slovenijo vnet domoljub pritegnil, za tega delj mislimo, da je vsak čast. naročnik in podpornik našega lista, podpornik slovenske reči, ne posebej „Slov. Naroda“.

Nismo namreč lista v življenje spravili z družim namenom, kakor da služi domovinskim koristim in naši narodnosti, kateri od vseh krajev nevarnosti žugajo, ako se narod ob pravem času ne zdrani in navduši, da se jim lahko pripravljen in ene misli v bran postavi. Nismo lista ustanovili iz dobičkarije, temveč, lastništvo se ni nikaril žrtve strašilo, ter s svojimi novci in trudom, kar je moglo storilo za materijalno podlogo ter za dušerno delovanje.

Prizadevali si bomo tudi v prihodnjem letu skrbeti, da bomo z dobrimi dopisi iz raznih krajev Slovenije in znamenitih mest (Dunaja, Prage, Zagreba, dalje iz Ljubljane, Gorice, Celovca itd.) o znamenitih političnih dogodkih in s sporočili slovenskega gibanja se dostajajočih zadostili vsem pravičnim tirjavam č. gg. naročnikov. Ravno tako nam bo skrb v vsakem listu v uvodnih člankih razpravljati posebno slovenske zadeve in kolikor mogoče širiti ljubezen za domačo reč. „Listek“ pak bode prinašal raznoraznega berila za zabavo in poduk; delali bomo po mogočnosti, da se število delavcev tudi za ta predel pomnoži. Kmalu za po novem letu nam je obljubljena za listek večja izvirna slov. povest.

V odvažnem postopanju „Slov. Nar.“ v branitvi slovenske narodnosti žalibog hoče g. državni pravnik, ostro tiskovno postavo v roci, nahajati nekatere pregrehe. Da si še ne obupamo, da bodo neodvisni c. k. sodniki drugače mislili, moramo tu č. gg. naročnikom zagotoviti, da te pravde ne bodo imele nikacega upliva na obstanek lista, da se jim torej njegove nagle smrti ni bati.

Ako se število naročnikov toliko pomnoži, da bode mogel list brez velike izgube vsak dan izhajati, spremenili ga bomo v dnevnik.

Listek.

Narodopisne slike iz našega naroda.

I. Ljubezen.

(Dalje.)

V prejšnjih časih so stariši svojim hčerkam može snubili. Ena narodna pesem pravi, da si deklica želi grlica biti, da bi se mogla bogu po-
tožiti, ka jej mati ne dajo moža, kajti:

Ni hujš'ga na svet',
Kakor moža ne imet.

Pa dasiravno je deklica revna in nizkega stanu, vendar si upa ljub-
čka dobiti:

Da s' nimam zlata,
Ga bodem dobila,
Sem punca za to!

In tudi pove, kako bo naredila, da bo ljubčka dobila:

Pod lipo bom stala,
Na smeh se držala
To b' moral zlod' bit',
Da b' ga ne mogla dobit'.

Svojemu ljubčku da „pušljec“ ter ga s tem odlikuje:

Moj ljubi se zmed vseh pozna,
Ker naj bolj rdeč pušljec 'ma.
Nar bolj rdeč, nar bolj dišeč. itd.

Ljubezne čute svojega srca tako-le opisuje:

Na sred' moj'ga srca
Sta mlinska kamna dva,
Druz'ga nič ne delata
Ko ljubezen meljeta.

Na sred' moj'ga srca
Sta golobca bela dva
Druz'ga nič ne delata
Ko ljubezen prebirata.

Na sred' moj'ga srca
Sta petelinčka dva
Druz'ga nič ne delata
Ko ljubezen prepevljeta.

Deklica svojo ljubezen taji; za njo drug nobeden ne ve, kot bog, Marija in pa ena drobna ptička, ki je videla, kako sta se z ljubčkom rada imela. Ona svojemu ljubčku pravi: predragi cvetek moj ljubljeni, on pa njo ima za premilo. Ona o trajnosti ljubezni pravi:

Naj' ljubezen je lih taka,
Ko ta okrogla rinčica
Nima kraja, nima konca itd.

S svojim ljubčkom je celo zadovoljna, ter se misli tudi ž njim venčati:

Ljubček je lep rdeč,
Jaz sem pa bela,
Ljubček je men' všeč
Jaz ga bom vzela.

Svojega dragega tako-le opisuje:

Še lepši gleda, Kak struna brni,
Kak sveča gori, Še lepše mi gré,
Še lepše golči, Kak šolar štet vé itd.

Starega neče imet, rajša gre praprot žet. Med starim in mladim dela takle razloček:

Mladi kraj mene,
Kak drobna ribica kraj vodé,
A stari kraj mene
Kak trda klada kraj vodé,

Dolgo ljubiti brez zakona, to ni dobro, zakaj:

Dolga ljubezen
To je ljubezen.

tačas mahoma izpodmaknil, ko bi bilo treba pravega navdušenca za ustavo na njegovem mestu, da bi se jej ne bil po izjemni in brambovski postavi tolik kos odkrnil. Z njegovim nastopnikom Taaffejem menda ni živa duša zadovoljna in vendar ne morejo najti ustavoljubneža, ki bi prevzel ministerstvo, dasiravno so se že imena imenovala, ki so se poprej gledé ustave in ustavnosti najraje zamolčevala. — In tako imenovano „ustavno“ ministerstvo, kje je njegovo navdušenje za ustavo? Nam vsaj se dozdeva, da to navdušenje ne more biti preveliko, če so hoteli od svojega „ustavno“ ministerskega delovanja odstopiti, ko bi se jim ne bilo podalo ljudsko zastopništvo pri izjemni in brambovski postavi, kateri menda vendar v najzadnji vrsti spadati med ustavne pridobitke; menda njih navdušenje ne more biti preveliko, ako hočejo zaradi takih postav odstopiti, dokler je toliko ustave še nedovršene, neizdelane, le na papirji, dokler je še toliko ustavnega dela. Naj omenimo tú le 3 člankov postav 21. decembra 1867, ki so dozdeva še mrtva črka. Kaj je z §. 19, pogosto se je že povdarjalo in razlagalo v našem listu. Članek 13. se glasi: „Vsakdo ima pravico v besedi, pismu, tisku ali sliki svoje mnenje „v postavnih mejah“ svobodno razkrivati“. Da je ta članek popolnoma mrtav v ustavi, kaže vsakdanje žalostna skušnja; in najkrajši razum mora spoznati, da ostane mrtav, dokler ostanejo veljavne „postavne meje“ Bachovega kazenskega zakonika. Čl. postave od 21. dec. 1867 o sodniški oblasti je odločil:

„Pri zločinih, na ktere so postavljene težke kazni in ktere ima postava določiti, kakor tudi pri vseh političnih in v zadržaji tiskopisov storjenih zločinih in prestopkih sodijo porotniki, ali je obtoženec kriv ali ne“. In vendar se leto in dan nezasišano obsojajo politični in tiskovni zločini in prestopki, postava o porotnicah pa bogvedi kje trohni. Bistre glave, kakor jih je nekoliko v ministerstvu, morajo spoznati, da bi bila izvršilna postava k enemu samemu teh člankov ustavo neizrekljivo bolj podstavila kakor izjemna in brambovska postava vkup, kakor vsi uradniški reversi in formulari ženitvanjskih knjig. Tako bi se dalo še dolgo in dolgo govoriti in premišlevati, kar pa bi segalo čez kratke meje enega članka. Če vse premislimo, bolj in bolj se prepričamo, da ima vse kar se je storilo in opustilo med 21. decembrom 1867 in 1868 le potem nekaj vrednosti in veljave, ako se porabi nabrana tvarina po pregovoru: Errando discimus! Greše se učimo! — Vam pa, ki se boste nočej na slovenskih tleh napihovali in pri svojem žabjem banketu z vinom drezali svoje onemoglo „navdušenje in partibus infidelium“ in razkazovali svoj „commercium — deuschtum“, Vam ni za resnico, ni za ustavo, ni za svobodo, ampak samo za krik, da ne rabimo ostrejšega izraza!

Brambovska postava.

§. 26. Državni uradniki, ki stoje v zavezi stoječe (pomorske) vojske ali deželne brambe, uradniki najvišjih zasebnih, rodovinskih ali dedinskih posestev, uradniki javnih zalog, deželnih in okrajnih zastopov in pa srenj, katerim so dela politične uprave izročena, ako se za te službe tirjajo dokazi dovršenih pravnih in državnostnih študij, potem profesorji in učitelji na javnih ali zavodih, ki imajo pravico javnosti, med ktere se štejejo tudi učitelji ljudskih šol, morejo se v vojnem slučaju pustiti v njih službah, kolikor jih je neobhodno treba za opravljanje upraviteljske ali učiteljske službe, in sicer po nasvetu dotičnega ministra strokovnjaka in z dovoljenjem cesarjevim.

Isto velja gledé služabnikov pri pošti, telegrafiji ali železnicah, v kolikor so neobhodno potrebni, da se dotične službe redno oskrbujejo.

§. 27. Kandidati in učitelji ljudskih šol, potem lastniki podedovanih posestev, ako na tem posestvu navadno stanujejo, gospodarstvo sami oskrbujejo in ako zemljiščni pridelki zadostujejo, da redé rodovino 5 oseb, a vendar ne donšajo več kakor 4krat toliko pridelkov, morajo se po svojem uvrščenju v stoječo (pomorsko) vojsko ali v deželno brambo skozi 8 tednov vojaško izobraziti v času, ki ljudskemu učenju ali gospodarjenju najmanj ovir dela, potem pa naj se pusté na odpust in naj se v mirnih časih le še k navadnim vajam v orožji sklicujejo.

Deklica si domišluje, da tam kjer ljubček hodi, rožmarin rodi. Če ljubček dekleta s tem straši, da jo bo zapustil, se mu na kratko odreže:

Če nisi ti,
So drugi tri

Kader se pripeti, da mora ljubček ljubico zapustiti, na pr. da mora na vojsko iti, tačas je velika žalost. Ljubica da pri razstanku ljubčku zelen ali rdeč pušljec, ki je z žolto črno svilo povit ter mu ga z zlato gumbašnico za klobuk pripne. Njo samico tolažijo drobne ptičice in drobne rožice. Kadar ljubčku pismo piše pravi:

Nožek bom vzela, Vročje krvi,
Sree bom zbudila. Pismo pisala
Venkaj pustila. Ljub'mu poslala itd.

Lepe tri kapljice

Kader pa ljubček nezvest postane, je žalost ljubice tolika, da bi nje solza, ako bi na skalo pala, skalo razklala. Nezvest ljubček nima sreče. Ena narodna pesem pripoveduje, da je ljubček svojo slovensko ljubico zapustil, na Nemško šel, pa Nemkinjo vzel. Zakon ni bil srečen. Ni dolgo trajalo in nezvesti ljubček je za smrt zbolel. Zdaj se v njem obudi živ spomin na svojo zapuščeno slovensko ljubico. Želi jo videti, ter si domišluje, da bi po tem ozdravel. On jej tedaj piše, ter jo prosi, naj ge pride obiskat. Ljubica pismo prebravši se pikro nasmeje, ter na konci pesmi reče:

Tak naj bo vsem gizdavcem
Kak je moj ljubi bil,
Ko mene le zapustil,
No Nemkinjo si je vzel.

Kader žalost zapuščene deklice do vrha prikipi pravi:

Pelin pelinkovec
Oj ti žarko cvetja!
Tebe bom trgala
Okol' srca djala itd.

§. 28. Onim v pomorsko vojsko uvrščenim mornarjem iz poklica, za ktere §. 22 nima veljave, potem mašinstom se more z ozirom na njih tehnično izobrazbenost in po njih izurjenosti za službo na brodovji v mirnih časih njih dejansko službovanje prikrajšati na eno leto.

§. 29. Mornarji, ki so se uvrstili v pomorsko vojsko, a obiskujejo domačo mornarsko ali šolo za delanje ladij, imajo se v mirnih časih na odpustu pustiti.

§. 30. Število brambovski dolžnosti dolžnosti podvrženih, kar se jih ima uvrstiti v stoječo vojsko ali nadomestivno reservo, naj se razdeli med posamezne kronovine in dežele po številu njih prebivalcev, v posameznih deželah pa naj se število razdeli po okrajih za novačenje in sicer po razmeri števila za vojaštvo sposobnih.

§. 31. Redno novačenje za stoječo vojsko in za deželno brambo se vrši vsako leto med 1. aprilom in zadnjim majem, uvrščenje pa 1. oktobra.

§. 32. Novaki se imajo pobirati izmed onih, ki so v katerem okraji doma in brambovski dolžnosti podvrženi, po vrsti letnih razredov, med letnimi razredi po žrebni vrsti. To delo vrši zmešana komisija.

Vsi mladi možje rojeni med 1. januarjem in 31. decembrom istega leta spadajo vkup v letni razred, kateri se zaznamuje po rojstnem letu.

K novačenju se imajo poklicati 3 letni razredi.

Vsakemu vojnemu ali pomorskemu oddelku se bodo oddali oni novaki, ki so za to najbolj sposobni; na slednjih želje se bo gledalo kar le mogoče.

Novaki, ki so v mejah dovoljenega števila še ostali, ko so se vsa specialna orožja in zavodi preskrbeli, naj se uvrste k regimentu dotičnega dopolnitnega okraja; kolikor je mogoče naj se v tem okraji pusté, da se izurijo.

Ko se je popolnoma preskrbela stoječa in pomorska vojska, ter nadomestivna reserva, uvrsté se ostali za vojaštvo sposobni poklicanih 3letnih razredov vsacega okraja v deželno brambo.

Brambovski dolžnosti podvrženi prvega in drugega letnega razreda se morejo le začasno v nadomestivno reservo postavljati, in jih to ne odveče dolžnosti staviti se v 2. ali 3. razredu k novačenju.

K nadomestivni rezervi odločeni naj se po njih prikladnosti za različne vojne oddelke zapišejo v spiske o novačenju, a naj se v mirnih časih pusté v svojih meščanskih razmerah, le v vojnem slučaju se imajo na cesarjev ukaz porabiti — kakor to leta kažejo —, da nadopolnijo stoječo ali pomorsko vojsko.

Po dokončani vojski se pozvani vojaki nadomestivne rezerve iz vojne zveze zopet v svojo prejšnjo razmerje izpusté.

Tudi oni brambovski dolžnosti odločeni, katerim se je v tretjem letnem razredu dalo začasno oproščenje od službovanja v vojski, stopijo prehajaje v 4 letni razred v nadomestivno reservo.

§. 33. Kedar bi se pri rednem novačenju ne mogel uvrstiti kdo, ki ima dolžnost stopiti v stoječo vojsko, je skrbeti, da se s postavnimi sredstvi pred komisijo postavi; med tem pa ima v vrsti zapiska za novačenje na njegovo mesto stopiti prvi sposobni, ki bi bil sicer stopil v nadomestivno reservo.

Vendar se imajo za toliko nenazočih, kolikor jih bo brž ko ne v 4 mesecih po dokončanem novačenju gledé na razmerje popreksne sposobnosti zaustopilo v stoječo ali pomorsko vojsko, z največo žrebno številko najvišjega letnega razreda uvrščenim zaznamovati za nadomestivno može, in se v rednih razmerah izpustiti za 4 mesece na odpust.

Do dokončane 36. leta gre dolžnost poravnati zanemarjeno dolžnost ter staviti se k novačenju.

§. 34. Novaški dolžnosti podvrženi, katerih od vojaške strani ne morajo vzeti v stoječo vojsko ali v deželno brambo, smejo se po nasvetu političnih udov komisije predstaviti drugi zmešani komisiji, ki jih ima še enkrat preiskati in potem razsoditi. Razsodbi te komisije se imajo tudi prepustiti take novaški dolžnosti podvrženi, ki so se že oddali v stoječo vojsko ali v de-

Hrvatice pa, kot junakova draga, dé, da jej handjar srce para. Če ljubica in ljubček ne moreta skupaj priti, zavolj kakšnih goder zaprek, zdi-huje ona:

Drava in Mura
Se stekate vkup,
Jaz in moj ljubček
Ne prideva vkup.

Ko so ženi moža v žolnirje (vojake) vzeli, pravi narodna pesem, da v preveliki žalosti:

Ni več kitila si las,
Ogradek zapuščala,
Samši doma skoz jokala,
Nič ne moglo vtišit nje,
Koder hodila, tam tožila
Povsodi zvala Vaneka itd.

Kader deklici, kakor naš narod pravi bik venec poje, t. j. kader je po fantu v greh zapeljana, govori žalostna svojim rožicam na ogradku, ktere je preje tako skrbno gležtala:

Razcvetajte rožice, ali pa ne,
Saj ne bom delala pušeljca več!

Ali pa zdihne:

O joj, o joj,
Moj deviški stan!
Sinoč je bil
Na slamo djan.

Posebno se pa zapeljana deklica, matere boji:

Kaj mamca bodo porekla,
Če zibka bo tekla!

Po izgubljenem devištvu vedno joče:

Pleničke je prala
Na bistrem potok',
Pa se mlo jokala
Ker ni več dekle itd.

(Kon. prih.)